

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ความคาดหวังการได้รับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิเศษ

ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

The Expectation of Early Intervention Services for Children with Special Needs
at Special Education Centre, Rajabhat Institute Pibulsongkram

อรพิน ศิริเอก

พ.ศ. 2545

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กพิเศษที่มีต่อการได้รับบริการช่วยเหลือเด็กพิเศษระยะแรกเริ่มในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านสื่อและอุปกรณ์ และด้านการเรียนการสอน ตลอดจนศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองว่ามีความต้องการให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านใด กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ผู้ปกครองที่นำเด็กพิเศษมาเข้ารับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ใช้ในการวัดระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ เพื่อหาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ปกครองเด็กพิเศษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษในแต่ละด้านว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีทุกรายการ โดยมีระดับความพึงพอใจในด้านบุคลากรเป็นปริมาณมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ตามลำดับ และเมื่อศึกษาถึงความคาดหวังของผู้ปกครองว่ามีความต้องการให้เด็กของตนมีพัฒนาการในด้านใด ผลปรากฏว่าผู้ปกครองมีความต้องการให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษามากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat

ABSTRACT

The research produced for this paper investigated parents' satisfaction with early intervention services for children with special needs in terms of placement, staff, equipment and instruction. It also investigated parents' expectations of their children's development. The subjects were 26 parents whose children participated in the early intervention programme at the Special Education Centre, Rajabhat Institute, Pibulsongkram. The questionnaires were developed as the instrument for collecting data. Frequency, percentages, means and standard deviation were used for data analysis.

The results of this study suggested that most parents rated the early intervention services of the Education Centre at a high level. Highest satisfaction was noted in the area of staffing, followed by placement, instruction, and equipment. In terms of parents' expectations of their children's development, it was found that language development was viewed as the most important area.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักวิจัยฯ สถาบัน
ราชภัฏพิบูลสงคราม ในเรื่องงบประมาณการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้
ขอขอบคุณ รศ. บุญวิเศษ ดันต์เจริญรัตน์ ที่ให้คำแนะนำการสร้างเครื่องมือ และการวิเคราะห์
ข้อมูล ขอขอบคุณเพื่อนๆ ชาวหอพักคหวิโดมที่คอยเป็นกำลังใจระหว่างการทำวิจัย ท้ายนี้ขอ
ขอบคุณผู้ปกครองเด็กพิเศษทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยครั้งนี้คงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง
ทุกฝ่าย ในการนำไปพัฒนาการให้บริการแก่เด็กพิเศษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

อรพิน ศิริเอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	4
ระบบการศึกษา.....	4
นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ.....	5
แนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ.....	8
แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ.....	10
รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ.....	13
สิทธิทางการศึกษาสำหรับเด็กพิการ.....	17
การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ.....	19
การจัดฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการศึกษา.....	20
การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม.....	23
ศูนย์การศึกษาพิเศษของสถาบันราชภัฏ.....	25
ศูนย์การศึกษาพิเศษสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.....	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่	
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 27
	กลุ่มตัวอย่าง..... 27
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 27
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 29
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 29
4	ผลการวิจัย..... 30
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 37
บรรณานุกรม.....	40
ภาคผนวก.....	42
ประวัติผู้วิจัย.....	47

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ร้อยละของผู้ปกครองจำแนกตามสถานภาพ.....	30
2	ร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับเด็กจำแนกตามสถานภาพ.....	32
3	ร้อยละของแหล่งข้อมูลแนะนำสถานที่ให้บริการ.....	32
4	ร้อยละของการเข้ารับบริการ.....	33
5	คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นด้านอาคารสถานที่ที่ศูนย์จัดบริการให้.....	33
6	คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นด้านบุคลากรที่ศูนย์จัดบริการให้.....	34
7	คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ศูนย์จัดบริการให้.....	35
8	คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นด้านการเรียนการสอนที่ศูนย์จัดบริการให้.....	35
9	ร้อยละของความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อทักษะพัฒนาการของเด็ก.....	36

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การให้ความช่วยเหลือหรือพัฒนาเด็กพิเศษในระยะแรกเริ่มมีความสำคัญมาก เพราะชีวิตในช่วงปีแรก ๆ ของเด็กพิเศษนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการในอนาคตของเด็กเหล่านี้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าพื้นฐานในการเรียนรู้ของปีต่อ ๆ ไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์หรือสิ่งที่พวกเขาได้รับตั้งแต่ยังเป็นวัยทารก ดังนั้นยิ่งให้การช่วยเหลือเร็วเท่าไรก็ยิ่งจะเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของพวกเขาได้มากขึ้นเท่านั้น จากการศึกษาพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องหรือพิการตั้งแต่แรกเริ่ม (แรกเกิด - 6 ปี) ได้รับการเลี้ยงดูและเอาใจใส่อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการน้อยมาก สำหรับในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเช่น สหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายฉบับที่ชื่อว่า The Handicapped Children's Early Education Program (HCEEP) เพื่อช่วยเหลือเด็กเล็กที่พิการและครอบครัวของเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ โดยได้รับการดูแลส่งเสริมพัฒนาการและให้บริการด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระยะต้น ๆ ของชีวิต จากผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการฝึกฝนมาโดยตรง และจากหลาย ๆ ฝ่าย เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา นักวิชาการ ครู นักกายภาพบำบัด นักอาชีพบำบัด ซึ่งผู้ชำนาญการเหล่านี้จะทำงานกันเป็นทีม มีการวางแผนหรือจัดรูปแบบการช่วยเหลือเพื่อเพิ่มพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีพัฒนาการล่าช้าให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละคน รูปแบบการช่วยเหลือระยะแรก ๆ จะเน้นในเรื่องของการบำบัดฟื้นฟูทางด้านกายภาพ ต่อมาจะมีการพัฒนามาเป็นรูปแบบการช่วยเหลือทางด้านการศึกษามากกว่า การจัดรูปแบบการช่วยเหลือก็เพื่อให้เกิดพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา หรือพยายามช่วยเหลือให้เด็กสามารถใช้สภาพความพิการที่เป็นอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ในปัจจุบันมีหน่วยงานหลายแห่งได้เปิดให้บริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กพิเศษก่อนวัยเรียนทั้งในภาครัฐและเอกชน ศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงครามเป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งเปิดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิเศษและครอบครัวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 โดยมีวัตถุประสงค์จะให้ เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าสำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศิลปะ โดยรับเด็กอายุระหว่าง 3-6 ขวบ ซึ่งอายุของเด็กอาจยืดหยุ่นได้ในกรณีที่เด็กไม่เคยไปเข้ารับบริการที่ไหนมาก่อนหรือหน่วยงานอื่นส่งต่อเข้ามาบริการ การให้บริการจะเป็นแบบเต็มเวลาและบางเวลาสำหรับเด็กที่ต้องการการฟื้นฟูเฉพาะด้าน ผู้ปกครองจะพาเด็กมารับบริการตั้งแต่ช่วงเช้าและรับกลับตอนเย็น ในกรณีที่เด็กไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เช่น ในเรื่องของการเคลื่อนไหว ผู้ปกครองต้อง

มาร่วมทำกิจกรรมหรือหาที่เลี้ยงมาคอยดูแล จนกระทั่งเด็กมีพัฒนาการดีขึ้นและสามารถอยู่ได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องมีผู้ปกครองหรือที่เลี้ยงคอยช่วยเหลือในการทำกิจกรรม ผู้ปกครองจึงเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเป็นผู้รับบริการโดยตรง เพื่อที่จะผลักดันให้เด็กพิเศษได้รับบริการที่ดีและมีคุณภาพอันจะเป็นประโยชน์ที่จะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น งานวิจัยนี้จึงต้องการที่จะศึกษาถึงระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อให้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการปรับปรุงการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิเศษในระยะแรกเริ่มหรือก่อนวัยเรียน
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองว่าต้องการให้เด็กได้รับการช่วยเหลือในด้านใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ใช้ศึกษาสำหรับเป็นพื้นฐานการให้บริการด้านอื่น
2. สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการให้บริการให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
3. นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษและผู้ที่สนใจสามารถนำไปปรับใช้ในสถานศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของเด็กพิเศษที่นำบุตรหลานมารับบริการการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ในปี พ.ศ. 2544 เนื่องจากศูนย์บริการแห่งนี้ให้บริการในลักษณะการเตรียมความพร้อมและฟื้นฟูสมรรถภาพแก่เด็ก จึงไม่มีการกำหนดวันเปิด-ปิดรับสมัคร จำนวนผู้ปกครองที่พาเด็กมาเข้ารับบริการจึงมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา แต่การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองที่นำเด็กมารับบริการเกินกว่าครึ่งภาคเรียนเท่านั้น
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้ปกครอง
 2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของการได้รับบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองที่นำเด็กมาเข้ารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เด็ก หมายถึงเด็กพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือเด็กพิการ ที่มาเข้ารับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
3. ศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายถึง ศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
4. การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) หมายถึง การให้บริการช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพแก่เด็กพิเศษก่อนวัยเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ระบบการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตราที่ 15 ได้จัดการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ คักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็ ผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

มาตรา 16 การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

การแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 17 ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น
2. โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น
3. ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ

วิจิตร ระวังวงศ์ (2531) กล่าวถึง วิวัฒนาการของนโยบายรัฐในการจัดการศึกษาพิเศษว่า เริ่มจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ. พ. 2520 โดยกำหนดเป็นนโยบายว่า “รัฐพึงจัดและสนับสนุนผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางจิตใจ หรือสังคม และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา” ส่วนในมาตรการได้ระบุไว้ว่า “รัฐพึงจัดทุน บัณฑิต หรือวิธีการอื่นช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคม และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาตามควรแก่ความสามารถและสติปัญญา” หลังจากที่สหประชาชาติได้ประกาศในปี พ.ศ. 2524 เป็นปีคนพิการสากล รัฐบาลจึงได้ให้ความสนใจในปัญหาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ. ศ. 2525-2529) ที่กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้อย่างชัดเจนว่า “รัฐจะเร่งขยาย และพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กบางประเภทที่มีความบกพร่องทางกาย หรือทางสมอง” โดยจากการสำรวจพบว่า ยังมีบริการของรัฐให้ในสัดส่วนที่น้อยกว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ ความมุ่งหมายในการนี้เพื่อก่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ โดยมีเป้าหมายในการดำเนินงานให้ทั้งรัฐ และเอกชนจัดการศึกษาพิเศษในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ต่อมาแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ. ศ. 2530-2534) ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ว่า รัฐจะ “จัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงทุกท้องที่ และครอบคลุมเด็กที่ด้อยโอกาสให้เข้ารับการศึกษาในระดับนี้ ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ภาษา และวัฒนธรรม ไกลการคมนาคม รวมทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กที่อยู่ในสภาพที่ควรให้

การสงเคราะห์" ในส่วนที่เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะนั้น ได้กำหนดมาตรการที่จะขยายการศึกษาสำหรับผู้ด้อยความสามารถทางร่างกาย สมอง และจิตใจ กับการพัฒนา รูปแบบ และวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้เสนอแนวนโยบายการพัฒนาการศึกษาพิเศษไว้ดังนี้

1. เร่งขยายการศึกษาพิเศษแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในวัยเรียน โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสการเข้ารับบริการการศึกษาทั้งในด้านภาคภูมิศาสตร์ และประเภทความต้องการพิเศษของเด็ก พร้อมทั้งส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคนที่มีความต้องการพิเศษให้มากขึ้น โดยมีมาตรการการดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 ให้มีการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนปกติให้มากขึ้น ถ้าเป็นไปได้ควรขยายทุกระดับการศึกษา รวมทั้งการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วย โดยให้หน่วยงานจัดการศึกษาแต่ละระดับ และประเภทการศึกษาเข้ามามีส่วนรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ในการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนปกตินั้นอาจจัดได้หลายรูปแบบ กล่าวคือ เด็กที่มีความบกพร่องมากไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ควรจัดชั้นเรียนพิเศษ หรือกลุ่มพิเศษในโรงเรียนปกติ และถ้าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องรุนแรงควรจัดเป็นศูนย์ หรือโรงเรียนสำหรับคนที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะตามความจำเป็น รวมทั้งสนับสนุนให้มีการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับคนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาพิเศษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 จัดสรรงบประมาณพิเศษให้แก่โรงเรียนที่จัดเรียนร่วม ตามสัดส่วนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน

1.3 ให้มีการนำทรัพยากรจากการจัดการประถมศึกษาามาช่วยในการจัดการศึกษาพิเศษ เช่นการใช้อาคารสถานที่ และบุคลากร ทั้งนี้ควรจัดอบรมครูเพื่อให้สามารถสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้

1.4 ให้มีการระดมสรรพกำลังจากแหล่งต่างๆ เช่น วัด และองค์กรสังคมสงเคราะห์เอกชน เป็นต้น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษให้มากยิ่งขึ้น

1.5 จัดทุนการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ขาดแคลนให้มากขึ้น และกระจายไปอย่างทั่วถึงในทุกระดับ และประเภทการศึกษา

1.6 ให้มีการสำรวจจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษาที่มีอยู่จริงในระดับหมู่บ้านอย่างละเอียด โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการสำรวจเด็กเพื่อเกณฑ์เข้ารับการศึกษภาคบังคับเป็นประจำทุกปี การสำรวจดังกล่าวอาจใช้ครูโรงเรียนประถมศึกษา หรือขอความร่วมมือจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทั้งนี้ต้องมีเครื่องมือที่สามารถวัด และจำแนกระดับความต้องการพิเศษแต่ละประเภทได้ โดยไม่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ และนอกจากนี้ถ้าเป็นไปได้

ให้สำนักงานสถิติแห่งชาติเพิ่มการสำรวจเกี่ยวกับคนที่มีความต้องการพิเศษ ในการสำรวจสำมะโนประชากรครั้งต่อไปด้วย นอกจากนี้ ควรมีการสำรวจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้วิธีการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างควบคุมกับวิธีการสำรวจโดยวิธีอื่นๆ ด้วย เพื่อให้ได้สถิติจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะที่ยังไม่ได้รับการศึกษาที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด สำหรับในโรงเรียนประถมศึกษาควรมีการสำรวจเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่อยู่ในโรงเรียน เมื่อพบว่ามมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ยังไม่ได้รับบริการที่เหมาะสมตามสภาพความต้องการพิเศษ ก็ให้เพิ่มบริการให้เป็นพิเศษกว่าเด็กปกติ

1.7 ให้มีการทำทะเบียน และบัตรประจำตัวของคนที่มีความต้องการพิเศษ โดยระบุข้อมูลที่จำเป็น เช่น ประเภทความต้องการพิเศษ เป็นต้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างมากในการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือคนที่มีความต้องการพิเศษในด้านต่างๆ เช่น การจัดการศึกษา การขอยกเว้นเกณฑ์ทหาร การขอรับสวัสดิการ การรักษาพยาบาล เป็นต้น

1.8 สนับสนุนให้มีศูนย์บริการสำหรับคนที่มีความต้องการพิเศษ โดยจัดให้มีบริการสำหรับคนที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทรวมอยู่ในศูนย์นี้ บุคลากรของศูนย์บริการนี้ ควรประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้อง เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักการศึกษา เป็นต้น ให้ศูนย์ดังกล่าวทำหน้าที่บริการข่าวสาร ข้อมูลทางด้านการศึกษาพิเศษ ให้การศึกษา และเตรียมความพร้อม ซึ่งรวมไปถึงการคัดแยกความต้องการพิเศษด้วย รวมทั้งให้บริการทางด้าน การป้องกัน การรักษาบำบัด ตลอดจนช่วยเหลือทางด้านสังคมสงเคราะห์

1.9 ให้มีองค์กรที่เป็นแกนนำในการเผยแพร่ข้อมูล และกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญ และร่วมจัดการศึกษาพิเศษให้มากขึ้น ทั้งนี้อาจขอความร่วมมือไปยังองค์กร มูลนิธิต่างๆ ที่มีนโยบายให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ประสบปัญหาทั่วไป

2. ให้มี "คณะกรรมการอำนวยการการศึกษาพิเศษ" อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจากหลายฝ่าย โดยมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน คณะกรรมการนี้จะเป็นกลไกสำคัญในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐ และเอกชน ในการจัดการศึกษาแก่คนที่มีความต้องการพิเศษ

ในปี พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศนโยบายปีการศึกษาเพื่อคนพิการขึ้นโดยมีคำขวัญว่า "คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน" รวมทั้งได้มีการจัดระบบโครงสร้างการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ เพื่อขยายโอกาสให้กับคนพิการทุกกลุ่ม ทุกประเภท และปรับปรุงระบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อคนพิการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (คณะอนุกรรมการคัดแยกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา, 2543) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ซึ่งได้แก่คณะอนุกรรมการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ

2. การจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษแห่งชาติทำหน้าที่บริหารจัดการการศึกษาเพื่อคนพิการ
3. การจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษเขต จำนวน 13 เขต ทำหน้าที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และการดูแลงานวิชาการการศึกษาพิเศษ
4. การจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัด ทำหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มแก่ เด็กพิการและครอบครัว และเตรียมความพร้อมแก่คนพิการ รวมทั้งการดำเนินการคัดแยก พี่นฟู และส่งต่อคนพิการไปยังสถานศึกษา
5. การจัดให้มีการเรียนร่วมในทุกสังกัดและทุกระดับการศึกษาทั้งในสถานศึกษาของภาครัฐ และเอกชน
6. การจัดโรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ
7. การจัดการศึกษานอกระบบ
8. การจัดการศึกษาโดยองค์กรเอกชน ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
9. การจัดการสนับสนุนเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย
10. การสนับสนุนให้คนพิการได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลือ อื่นทางการศึกษา

แนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ

ศรินทร์ วิริยะสิรินันท์ (2535) ได้สรุปแนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ดังนี้

1. แนวคิดการนำเด็กเข้าสู่สภาวะปกติมากที่สุด เป็นแนวคิดหลักของการศึกษาพิเศษ ปัจจุบัน เพื่อช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทั่วไป ได้ดีขึ้น ซึ่งการนำเด็กเข้าสู่สภาวะปกติมากที่สุด เป็นวิธีการที่เป็นปกติวิสัยของสังคม เพื่อคงทักษะ และพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ให้มากที่สุด ดังนั้นจึงต้องนำเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษเข้าสู่สภาวะปกติที่สมบูรณ์ โดยให้โอกาสในการรับสิทธิต่างๆ เท่าเทียมกับคนปกติ ได้รับการยอมรับโดยไม่มีข้อยกเว้นเป็นกรณีพิเศษใดๆ ทั้งจากเพื่อน และบุคคลอื่นในวัฒนธรรมเดียวกัน ซึ่งขึ้นกับเจตคติ และการแสดงออกของสมาชิกในชุมชน จัดเป็นการเข้าสู่สภาพแวดล้อมทาง กายภาพ และทางสังคม การออกกฎหมายเป็นเพียงการนำไปสู่ความเป็นไปได้ ที่จะนำเข้าสู่สภาวะ ปกติอย่างสมบูรณ์ แต่ไม่ได้ประกันการเข้าร่วมในสังคมอย่างแท้จริง
2. แนวคิดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะที่ เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ เพื่อให้เด็กที่มี ความต้องการพิเศษผู้นั้น มีพัฒนาการด้านต่างๆ สูงสุดตามศักยภาพของตน แม้เด็กบางคนมี

ลักษณะ และพฤติกรรมที่เหมือนกันบางอย่าง แต่ย่อมมีความแตกต่างกันในรายละเอียด หรือบางคนอาจมีลักษณะที่เด็กประเภทเดียวกัน หรือเด็กส่วนใหญ่ไม่มีก็ได้ เด็กคนเดียวกันอาจพัฒนาการด้านต่างๆ รวดเร็ว แต่บางด้านอาจล่าช้า หรือค่อนข้างล่าช้า เมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมอื่นในคนเดียวกัน หรือแม้แต่พัฒนาการด้านเดียวกัน การพัฒนาบางอย่างอาจเป็นไปได้ง่าย และรวดเร็ว ขณะที่พัฒนาการบางอย่างอาจเป็นไปได้ยาก และใช้เวลานาน ดังนั้นเพื่อให้สามารถพัฒนาให้ได้สูงสุดตามความต้องการ และศักยภาพของเด็กแต่ละคน ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงการปฏิบัติต่อเด็กเฉพาะบุคคลตามความเหมาะสม โดยการวางแผนการศึกษารายบุคคลอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง

3. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แยกประเภทตามความต้องการพิเศษ เป็นการจัดการบริการให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่แรกเริ่ม โดยไม่บรรจุเด็กเข้าในความต้องการพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อประโยชน์ต่อการพิจารณาว่าปัญหาต่างๆ เกิดจากความบกพร่อง หรือเป็นความล่าช้าทางวุฒิภาวะ ซึ่งสามารถกระตุ้นพัฒนาการให้เท่าทันเด็กปกติในเวลาอันควรก่อนที่เด็กคนนั้นจะบรรลุวุฒิภาวะ เพราะเด็กที่มีความบกพร่องซ้อน หรือเด็กก่อนวัยเรียนในระยะแรกของปัญหาทางพัฒนาการ อาจมีลักษณะความต้องการพิเศษหลายประเภทแยกได้ยาก มีผลต่อความคาดหวังต่อตนเองในทางลบ ซึ่งครู หรือผู้ปกครองอาจเกิดความผิดพลาดในการคาดหวัง และจัดประเภท

4. แนวคิดการเน้นสิ่งที่ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านต่างๆ มีความสามารถที่จะปฏิบัติภารกิจประจำวันได้ ดังนั้นการจัดระบบใหม่ตามปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียน จึงควรจัดเป็นกลุ่มพัฒนาการตามลักษณะพฤติกรรม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ หรือสติปัญญา ด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ ด้านสื่อความหมาย หรือภาษา ด้านประสาทการเคลื่อนไหว แล้วพิจารณาว่าเด็กแต่ละประเภทมีความต้องการที่จะได้รับบริการทางการศึกษาพิเศษด้านใด ต้องให้นักวิชาชีพเฉพาะด้านช่วยเหลือเป็นพิเศษ

5. แนวคิดการประสานงานระหว่างนักวิชาชีพสาขาต่างๆ เป็นการจัดการประสานงานในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ระหว่างนักวิชาชีพสาขาต่างๆ รวมทั้งครอบครัวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพราะบุคลากรเหล่านี้จะมีความสามารถในการพัฒนาเด็กในสาขาที่ต่างกันตามความรู้ของแต่ละบุคคล ซึ่งถ้าหากไม่ร่วมมือกันจะทำให้เด็กพัฒนาการไม่สมบูรณ์ อาจส่งผลในทางลบ หรือความขัดแย้งกันเอง ดังนั้นจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และความเข้าใจในตัวเด็กให้ดีขึ้น เพื่อวางแผนการพัฒนาสอดคล้องต่อเนื่องเพื่อประโยชน์สูงสุด โดยการจัดตั้งคณะวางแผน และดำเนินการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาชีพต่างๆ หลายสาขา

6. แนวคิดทางพฤติกรรมนิยม เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อควบคุม หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ โดยใช้หลักการวางเงื่อนไข หรือ การเสริมแรง ซึ่งมีความเชื่อว่า ครูผู้สอนควรมุ่งความสนใจมายังพฤติกรรม ซึ่งวัด และสังเกตได้ หรือพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในที่ต้องการให้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียนออกมาเป็น พฤติกรรมภายนอกที่สามารถสังเกต และวัดได้ แนวคิดนี้มีอิทธิพลสูงมากต่อนักการศึกษาพิเศษ ในการจัดการเรียนการสอน การวางdodo ผลที่ตามมา การเสริมแรง หลักการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการศึกษารายบุคคล จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาพิเศษ เป็นสาขาที่ใช้ประโยชน์จาก ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมมากที่สุดสาขาหนึ่ง

7. แนวคิดทางนิเวศวิทยา เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการปรับตัวเข้าหากันระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เด็กเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังที่เรียกว่า สภาพความสอดคล้องทางนิเวศวิทยา ซึ่งมี 3 มิติ คือ ความเบี่ยงเบน ความสามารถ และความอดทนต่อความแตกต่าง ดังนั้นในโปรแกรมการศึกษารายบุคคลที่เพิ่ม ความสอดคล้องทางนิเวศวิทยาจะต้องมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 เพื่อเปลี่ยนแบบแผนพฤติกรรมของบุคคล

ประการที่ 2 เพื่อเปลี่ยนความอดทนของบุคคลเหล่านี้ ต่อความแตกต่างของระบบ

ประการที่ 3 เพื่อเปลี่ยนความอดทนของระบบความแตกต่างของบุคคลด้านความสามารถ และความเบี่ยงเบนที่สังคมรับรู้

แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตราที่ 22 ได้กล่าวถึงแนว การจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้ เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่ง ชาติ, 2542)

ดาวณี อุทัยรัตนกิจ (2538) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่า ต้อง เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาตัวบุคคลในฐานะที่เป็นเอกัตบุคคลเป็นสำคัญ เนื่องจากว่าคนพิการแต่ละ คน แต่ละประเภทย่อมมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ อย่างเด่นชัด และมีความต้องการบริการ การศึกษาที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก แต่เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ก็ คือการส่งเสริมให้คนพิการแต่ละคนสามารถพัฒนาไปได้เต็มที่ตามศักยภาพของตน มีคุณธรรม จริยธรรม ภาคภูมิใจในตนเอง และสามารถดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับคนปกติได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการควรคำนึงถึงมโนทัศน์หลัก 3 ประการ คือ ภาวะปกติ (normalization) การเรียนร่วม (mainstreaming) และสภาพแวดล้อมที่มีความจำกัดน้อยที่สุด (least restrictive environment)

ภาวะปกติ หลักการของภาวะปกติสนับสนุนสิทธิ ความเสมอภาคของคนพิการในการดำรงชีวิตที่ไม่ถูกจำกัดและแบ่งแยกออกจากสังคม เป็นนโยบายกระตุ้นให้คนพิการเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ และมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนต่อความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน หลักการของภาวะปกติไม่ยอมรับการตีตราคนพิการ เป้าหมายของภาวะปกติ คือการสนับสนุนให้คนพิการมีโอกาสในการปรับตัวเข้าสู่สังคมอย่างมีคุณภาพได้มากยิ่งขึ้น

การเรียนร่วม เป็นนโยบายการจัดการศึกษาที่สนับสนุนการให้เด็กพิการเรียนในโรงเรียนปกติ โดยเปิดโอกาสให้เด็กพิการใช้เวลาส่วนใหญ่เรียนในห้องเรียนปกติภายใต้การดูแลของครูประจำชั้นห้องเรียนปกติ และขณะเดียวกันก็จัดการศึกษาพิเศษที่มีคุณภาพตามความต้องการของเด็กให้ในช่วงเวลาที่เด็กเรียนร่วมกับเด็กปกติหรือช่วงเวลาอื่นตามความเหมาะสม โดยบูรณาการการศึกษาพิเศษเข้ากับการศึกษาปกติแล้วจัดทำเป็นแผนการศึกษาสำหรับเด็กพิการเฉพาะราย

สภาพแวดล้อมที่มีความจำกัดน้อยที่สุด มีความคล้ายคลึงกับหลักการเรียนร่วมแต่เน้นในเรื่องการจัดวางตัวบุคคล และบริการที่จัดให้เด็กพิการในด้านที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เด็กพิการควรได้เรียนในสถานศึกษาที่สามารถจัดโปรแกรมการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการหลักของเด็ก จัดกิจกรรมที่กระตุ้นและท้าทายที่เหมาะสมกับความสามารถและทักษะของเด็ก และให้โอกาสเด็กพิการได้เรียนในห้องเรียนปกติ ส่วนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเด็กปกติและเด็กพิการนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็กแต่ละคน

ผดุง อารยะวิญญู (2533) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษควรตั้งอยู่บนพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
2. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานต่างกัน และแต่ละคนจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวเข้าหากันและให้ทันโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป
3. เด็กแต่ละคนย่อมมีความสามารถอยู่ในตัว มากบ้าง น้อยบ้าง การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กปรากฏเด่นชัดขึ้น
4. ในสังคมมนุษย์นั้นย่อมมีทั้งคนปกติและคนพิการ ในเมื่อเราไม่สามารถแยกคนพิการออกจากสังคมของคนปกติได้ เราก็ไม่ควรแยกให้การศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นหากเป็นไปได้ควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติเท่าที่สามารถจะทำได้

5. เนื่องจากเด็กเหล่านี้มีความต้องการและความสามารถที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ ดังนั้น การให้การศึกษาควรมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างออกไปจากรูปแบบและวิธีการสำหรับเด็กปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้เต็มที่

วารี ธีระจิตร (2537) ได้ให้แนวทาง และหลักการจัดการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นคนพิการ หรือคนปกติ เมื่อรัฐจัดการศึกษาให้แก่เด็กปกติแล้วก็ควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษด้วย หากเด็ก พิเศษไม่สามารถเรียนในโปรแกรมการศึกษาที่รัฐจัดให้เด็กปกติได้ ก็เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะจัด การศึกษาให้สนองต่อความต้องการของเด็กพิเศษ

2. เด็กพิเศษควรได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับการบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้านโดยเร็ว ที่สุด ในทันทีที่ทราบว่าเด็กมีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียน ต่อไป และมีพัฒนาการทุกด้านถึงขีดสูงสุด

3. การจัดการศึกษาพิเศษควรคำนึงถึงการอยู่ร่วมสังคมนับกับคนปกติอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนเด็กเหล่านี้จึงควรให้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เว้นแต่เด็ก พิเศษผู้นั้นมีสภาพความพิการหรือความบกพร่องในขั้นรุนแรง จนไม่อาจเรียนร่วมได้ อย่างไรก็ตาม ควรให้เด็กพิเศษได้สัมผัสกับสังคมคนปกติ

4. การจัดการศึกษาพิเศษต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียเปรียบของเด็กพิเศษแต่ละ ประเภท โดยใช้แนวทางการศึกษาของเด็กปกติ

5. การศึกษาพิเศษ และการฟื้นฟูบำบัดทุกด้าน ควรจัดเป็นโปรแกรมให้เป็นรายบุคคล ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางอย่าง อาจจัดเป็นกลุ่มเล็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง หรือมีความต้องการคล้ายคลึงกัน และอยู่ในระดับความสามารถที่ใกล้เคียงกัน

6. การจัดโปรแกรมการสอนเด็กพิเศษ ควรเน้นที่ความสามารถของเด็กและให้เด็กมีโอกาส ได้ประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะคำนึงถึงความพิการ หรือความบกพร่อง เพื่อทำให้เด็กมีความ มั่นใจว่า แม้ตนจะมีความบกพร่อง แต่ก็ยังมีความสามารถบางอย่างเท่ากับหรือดีกว่าคนปกติ ซึ่งจะ ช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

7. การศึกษาพิเศษควรมุ่งให้เด็กมีความเข้าใจ ยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่น มีสำนึกการ แห่งตน และมุ่งให้ช่วยตนเองได้ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม

8. การศึกษาพิเศษ ควรจัดทำอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่เกิดเรื่อยไป ขาดตอนไม่ได้ และควรเน้นถึงเรื่องอาชีพด้วย

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ

เด็กพิเศษสามารถรับการศึกษาได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีการจัดที่สำคัญอย่างน้อย 6 แบบ (คณะอนุกรรมการคัดแยกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา, 2543) ดังนี้

1. การเรียนร่วม หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กพิการเข้าไปในระบบการศึกษาทั่วไป มีการร่วมกิจกรรมและใช้ช่วงเวลาช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวันระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กพิการกับเด็กทั่วไป ในแนวคิดใหม่ การเรียนร่วมเป็นความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและบริการต่างๆ ให้กับนักเรียนในความดูแล ในการจัดการเรียนร่วมนั้นสามารถจัดได้ในลักษณะต่างๆ ดังนี้

- 1.1 ชั้นเรียนปกติเต็มวัน
- 1.2 ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการปรึกษาหารือ
- 1.3 ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการครูเดินสอน
- 1.4 ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการสอนเสริม
- 1.5 ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ
- 1.6 ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ

2. โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะประเภทความพิการแต่ละประเภท โดยจัดในทุกระดับตั้งแต่ชั้นเรียนเตรียมความพร้อมก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีทั้งการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ มีการจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล การมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เพียงพอและมีคุณภาพ

3. การจัดในครอบครัว ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 12 ได้ให้สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นด้วย โดยจัดในลักษณะศูนย์การเรียนได้ ซึ่งอาจจัดเป็นกลุ่มการเรียน สถานที่เรียน หรือในลักษณะโรงเรียนบ้าน (home school) ได้

แนวการจัดการศึกษาในครอบครัว

การให้สิทธิแก่บุคคลและครอบครัวจัดการศึกษา นับเป็นทางเลือกสำหรับครอบครัวที่ต้องการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ค่านิยม ทักษะสติ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละครอบครัว ในต่างประเทศถือว่าสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิในการเลือก (right to choose)

ในครอบครัวที่มีคนพิการ การจัดการศึกษาในโรงเรียน อาจทำได้ดังนี้

3.1 เด็กลงทะเบียนกับโรงเรียนแม่ข่ายในพื้นที่ หรือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เพื่อรับสิทธิและการอุดหนุนต่างๆ ตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.2 จัดกลุ่มการเรียนรู้แบบชั้นเรียน หรือเรียนทางไกล หรือเรียนด้วยตนเองตามความเหมาะสมกับสภาพความพิการ

4. การจัดโดยชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรเอกชน หรือสถาบันทางสังคมมีสิทธิในการจัดการศึกษา เกิดจากแนวคิดประชาธิปไตยหรือเสรีภาพในการจัดการศึกษา ที่เปิดให้ชุมชน ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 รับแนวคิดดังกล่าวมากำหนดเป็นแนวปฏิบัติในหลายมาตรา ซึ่งรวมถึงการจัดหลักสูตรท้องถิ่นด้วย

สำหรับในชุมชนหรือองค์กรที่มีคนพิการอยู่จำนวนหนึ่ง อาจตั้งศูนย์การเรียนรู้สำหรับกลุ่มคนพิการ หรือร่วมกับหน่วยงานที่จัดการศึกษาการศึกษาออกโรงเรียน จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่คนพิการ หรืออาจจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมเด็กพิการในชุมชน ในรูปแบบกลุ่มช่วยเหลือหรือศูนย์เด็กเล็ก หรือศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ โดยมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษเขต ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ โรงเรียนเรียนร่วม หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

5. การจัดในสถานพยาบาล ในเด็กที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ และเจ็บป่วยเรื้อรังซึ่งต้องได้รับการดูแลรักษาในสถานพยาบาลเป็นระยะเวลาหนึ่ง อาจจัดการศึกษาในสถานพยาบาลไปพร้อมๆ กับการฟื้นฟูทางการแพทย์ ซึ่งอาจจัดได้ในรูปแบบดังนี้

5.1 สอนเป็นรายบุคคลตามเตียงผู้ป่วย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ป่วยที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวจากเตียงผู้ป่วยได้

5.2 สอนเป็นกลุ่มเล็กๆ 2-3 คน

5.3 สอนในห้องเรียน เป็นการจัดการศึกษาพิเศษที่ผู้เรียนเรียนร่วมกันในห้อง ประมาณ 5-10 คน ในชั้นเรียนพิเศษ ในสถานพยาบาล โดยมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้สอน และประสานงานกับโรงเรียนปกติที่เด็กเคยเรียนก่อนเข้ารับการรักษา

5.4 แนะนำผู้ปกครอง เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือจากผู้ปกครองให้ถูกวิธี เมื่อเด็กได้รับอนุญาตให้กลับไปพักที่บ้าน

6. การจัดในศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นการจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว และเตรียมความพร้อมแก่เด็กพิการวัยก่อนเข้าเรียนหรือผู้พิการภายหลังก่อนส่ง

กลับไปเรียนร่วม หน่วยงานที่จัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษมีทั้งหน่วยงานที่สังกัดสถาบันราชภัฏ และ หน่วยงานที่สังกัดกรมสามัญศึกษาทั้งในระดับชาติ ระดับเขตการศึกษา และระดับจังหวัด

7. การจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อคนพิการ เป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขความสำเร็จการศึกษาของผู้ที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาที่แตกต่างกับคนปกติ ได้แก่คนพิการประเภทต่างๆ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เนื้อหาหรือหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของคนพิการ

การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อคนพิการ เป็นการศึกษาที่จัดให้คนพิการได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ หรือตามศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสของคนพิการเอง หรือคนพิการที่ไม่อาจเรียนรู้หรือได้รับประโยชน์จากวิธีการเรียนด้วยระบบอื่นใด โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งความรู้ต่าง ๆ รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดเป็น 3 แนวทาง คือ

- 7.1 แนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
- 7.2 แนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ
- 7.3 แนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

โดยแยกการจัดเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. หน่วยงาน/องค์กรเอกชน
2. ครอบครัว/ชุมชน
3. ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน

สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ของคนพิการได้ เมื่อผ่านการประเมินจากคณะกรรมการประเมินโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จากการประสานงานระหว่าง

1. ศูนย์การศึกษาพิเศษ
2. หน่วยงาน/องค์กร ครอบครัว/ชุมชน ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ที่จัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
3. หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน)

การจัดโปรแกรมการศึกษาและสถานที่เรียนที่เหมาะสมให้กับเด็กพิเศษตามรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ (ดารณี, 2538) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. โรงเรียนการศึกษาพิเศษประจำ

การจัดให้เด็กพิเศษเรียนในโรงเรียนประจำ เป็นการจัดให้เด็กพิเศษได้เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีความจำกัดมากที่สุด และควรจัดให้เฉพาะเด็กเล็กที่มีความพิการรุนแรงที่สุดเท่านั้น

โรงเรียนประจำสำหรับเด็กพิเศษส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนสำหรับเด็กปัญญาอ่อนอย่างรุนแรงโดยเฉพาะเด็กทารก และอาจมีโรงเรียนประจำสำหรับเด็กหูหนวก แต่ในกรณีของเด็กที่มีปัญหาทางร่างกายและสุขภาพอย่างรุนแรงนั้น เด็กมีความจำเป็นที่จะต้องรับการบำบัดในโรงพยาบาล อย่างไรก็ตาม เป็นหน้าที่ของผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อเด็กที่จะจัดสถานที่เรียนที่เหมาะสมที่สุดให้กับเด็ก

2. โรงเรียนการศึกษาพิเศษไป-กลับ

การให้เด็กพิเศษเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษแบบไป-กลับ เป็นการจัดการศึกษาในสภาพแวดล้อมที่มีความจำกัดรองลงมาจากโรงเรียนประจำ เหตุผลในการจัดตั้งโรงเรียนการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กเฉพาะกลุ่ม ก็คือ การนำเด็กพิเศษมาเรียนรวมกัน ทำให้สะดวกต่อการจัดกิจกรรมและจัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก ซึ่งเท่าที่ผ่านมาการจัดโรงเรียนพิเศษเป็นประโยชน์มากกับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและการมองเห็น

3. ห้องเรียนการศึกษาพิเศษเต็มวัน

แบบการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความบกพร่องในระดับปานกลางและเล็กน้อย ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ การจัดให้เด็กเรียนในห้องเรียนการศึกษาพิเศษเต็มวัน และห้องเรียนการศึกษาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนปกติในห้องถิ่น เด็กพิเศษจะเรียนในห้องการศึกษาพิเศษเต็มวัน โดยมีครูการศึกษาพิเศษหนึ่งคนรับผิดชอบโปรแกรมการศึกษาทุกด้าน รวมทั้งการดูแลเด็กรับประทานอาหารกลางวัน การจัดให้เด็กพิเศษเรียนในห้องเรียนการศึกษาเต็มวัน อาจจะยังคงจำเป็นอยู่สำหรับเด็กพิเศษบางกลุ่ม แต่ควรจัดให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของโรงเรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรืออาจจัดให้เด็กพิเศษเรียนวิชาการในห้องการศึกษาพิเศษ และเรียนร่วมกับเด็กปกติในวิชาศิลปะ ละคร หรือดนตรี ตามความเหมาะสม

4. ห้องเรียนปกติบางเวลา

การจัดโปรแกรมการศึกษาให้เด็กพิเศษเรียนในห้องเรียนการศึกษาพิเศษบางเวลา และเรียนในห้องเรียนปกติบางเวลานั้น เหมาะสำหรับเด็กพิเศษที่มีปัญหาเฉพาะด้าน แต่สามารถเรียนรู้และจะได้รับประโยชน์เป็นอย่างมากจากการเรียนในห้องเรียนปกติ เด็กอาจจะใช้เวลาส่วนใหญ่เรียนในห้องเรียนปกติ และใช้เวลาส่วนหนึ่งเรียนในห้องเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กพิเศษแต่ละประเภท

5. ห้องเรียนปกติร่วมกับห้องเรียนเสริมวิชาการ

การจัดโปรแกรมการศึกษาแบบนี้ ส่วนใหญ่จัดให้กับเด็กพิเศษประเภทที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) เด็กประเภทนี้มักจะมีปัญหาการเรียนวิชาการด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน เช่น เด็กบางคนมีปัญหาเฉพาะการอ่านและการเขียน ส่วนทางด้านวิชาอื่นๆ เด็กสามารถเรียนตามหลักสูตรปกติได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จึงมีการจัดห้องเรียนเสริมวิชาการ

(resource room) โดยมีครูสอนเสริมวิชาการรับผิดชอบ ในห้องเรียนเสริมวิชาการ ครูสอนเสริมวิชาการสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กหรือเป็นรายบุคคล โดยใช้กิจกรรมและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

6. ห้องเรียนปกติและครูปกติได้รับบริการให้คำปรึกษา

สำหรับโปรแกรมนี้ เด็กสามารถเข้าเรียนในห้องเรียนปกติได้ โดยไม่ต้องจัดการศึกษาพิเศษนอกห้องเรียนปกติ แต่เด็กยังคงมีปัญหาพฤติกรรมและปัญหาการเรียนอยู่บ้าง ดังนั้นการให้คำปรึกษากับครูปกติจึงมีความจำเป็น บริการการให้คำปรึกษาประกอบด้วยการให้คำแนะนำเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษา การเตรียมอุปกรณ์พิเศษให้เด็กสามารถทำงานตามเพื่อนได้ หรือการเตรียมอุปกรณ์เพื่อการสอนซ่อมเสริม ตามปกติแล้วผู้ให้คำปรึกษาจะไม่นำเด็กออกมาจากห้องเรียนปกติ

7. ห้องเรียนปกติ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความจำกัดน้อยที่สุด (The least restrictive environment) คือการเรียนในห้องเรียนปกติ เด็กพิเศษบางคนที่ยังเรียนในห้องเรียนปกติอาจจะได้รับบริการพิเศษบางอย่าง เช่น การแก้ไขการพูด (อรรถบำบัด) ซึ่งจัดให้แก่เด็กจำนวนมากที่ไม่มีปัญหาด้านการเรียนอื่นใดนอกจากปัญหาทางการพูด นอกจากนั้นบริการอื่น ๆ เช่น บริการทางสุขภาพ การนันทนาการ การให้คำปรึกษา หรือจิตบำบัดก็จะให้ทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษ

สิทธิทางการศึกษาของเด็กพิการ

สิทธิทางการศึกษาของเด็กพิการ หมายถึง เด็กพิการมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่รัฐจัดให้เปล่าเช่นเดียวกับเด็กปกติสำหรับการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาที่จัดให้นั้นเป็นการจัดให้เหมาะสม ซึ่งจะต้องมีผู้เกี่ยวข้องร่วมมือกันหลายฝ่ายเพื่อก่อให้เกิดผลดี และเพื่อพัฒนารูปแบบการศึกษาสำหรับเด็กพิการให้มีทางเลือกได้สำหรับแต่ละระดับตั้งแต่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด จนถึงระดับชาติ (เบญจฯ ชลธารินทร์, 2538)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับข้อกับสิทธิทางการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งโดยตรงและโดยอ้อม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ดังนี้

หมวดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา 11 บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับ ตามความพร้อมของครอบครัว

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 13 บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล
2. เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด
3. การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 14 บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับประโยชน์ตามควรแก่กรณี ดังต่อไปนี้

1. การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ
2. เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด
3. การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 วรรค 2 วรรค 3 และมาตรา 60 (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (คณะอนุกรรมการคัดเลือกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา, 2543) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ออกบทนิยามไว้ในกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

“สิ่งอำนวยความสะดวก” หมายความว่า อุปกรณ์ เครื่องมือ โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้คนพิการแต่ละประเภทได้รับการศึกษาโดยสะดวกและสอดคล้องตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล

“สื่อ” หมายความว่า สื่อทางการศึกษา ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หรือ เครื่องมือที่ช่วยให้คนพิการเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เกิดความเข้าใจที่ขึ้นและรวดเร็ว

“บริการ” หมายความว่า บริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของคนพิการแต่ละประเภท เช่น บริการฝึกอบรม บริการเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้ บริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ

“ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา” หมายความว่า มาตรการอื่นที่นอกเหนือจากสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของคนพิการ

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

จากพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ได้กล่าวว่า “คนพิการ” หมายความว่า คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2537) ซึ่งแบ่งประเภทของคนพิการออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. คนพิการทางการมองเห็น
2. คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย
3. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว
4. คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
5. คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หมายถึง การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือการสร้างเสริมความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น โดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงาน หรือดำรงชีวิตในสังคมทัดเทียมคนปกติ (พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534)

ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ประกอบด้วยกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวง

ศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทยเป็นสำนักทะเบียนกลางสำหรับคนพิการในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดอื่น และมีอำนาจหน้าที่ในการสงเคราะห์ การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

คนพิการซึ่งประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องยื่นขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนกลาง ณ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หรือต่อนายทะเบียนจังหวัด ณ ที่ทำการประชาสงเคราะห์ จังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ โดยต้องนำหลักฐานว่าเป็นคนพิการไปแสดงต่อนายทะเบียนด้วย

มาตรา 15 ของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 กำหนดให้คนพิการที่ได้จดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ได้รับการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังต่อไปนี้

1. บริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2. การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษามัคบังคับ หรือการศึกษาสายอาชีพ หรืออุดมศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสม ซึ่งให้ได้รับโดยจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในสถานศึกษารวมดาก็ได้ โดยใช้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

3. คำแนะนำชี้แจง และปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้

4. การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

6. บริการจากรัฐในการเป็นคดีความและในการติดต่อกับทางราชการ

การจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการศึกษา

สำหรับแนวทางการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการศึกษา ตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2544 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 5-9) ได้กำหนดแนวทางเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยึดถือแนวปฏิบัติและการกำหนดเป็นนโยบายพอสรุปได้ดังนี้

ประเภทของบริการทางการศึกษา

1. การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เพื่อพัฒนาวัยทารก โดยผ่านครอบครัวและการศึกษาชุมชน
2. การศึกษาก่อนปฐมวัย
3. ประถมศึกษา
4. มัธยมศึกษา
5. ชุดมศึกษา
6. อาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพ
7. การกีฬาและนันทนาการ
8. บริการข่าวสารข้อมูลแนะแนว และบริการทางวิชาการอื่นๆ

แนวทางในการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการศึกษา

1. จัดรูปแบบด้านการศึกษาที่หลากหลาย ตามความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการแต่ละประเภท โดยจัดให้สถานศึกษาทั่วไป ในสถานศึกษาเฉพาะด้านความพิการ ยึดหลักการศึกษาคือต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดในแหล่งวิทยาการและแหล่งประกอบการ ตลอดจนจัดผ่านครอบครัว ชุมชน และการศึกษาทางไกล
2. รวบรวมพลังระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ประสานงานและสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของแต่ละหน่วยงาน ให้สอดคล้องและสัมพันธ์กันในรูปแบบของสำนักงานการศึกษาพิเศษแห่งชาติ
3. พัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภท โดยคำนึงถึงศักยภาพของคนพิการมากกว่าข้อจำกัด
4. ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการศึกษาสำหรับคนพิการที่จะนำไปสู่การเข้าถึงทางด้านการสภาพแวดล้อม และทางสถาปัตยกรรม (Environmental and Architectural Access) การเข้าถึงทางด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Access) และการเข้าถึงทางด้านสังคม (Social Access)
5. ผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ
6. จัดตั้งศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กเล็ก (Early Intervention Center for disabled children) สำหรับเด็กพิการทุกประเภท
7. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่คนพิการทุกประเภท

146140

3
371.9
017.65

ยุทธศาสตร์ในการจัดบริการ

1. มีรูปแบบการจัดบริการที่หลากหลายตามความเหมาะสม โดยจัดในสถานศึกษาทั่วไป สถานศึกษาเฉพาะ จัดแหล่งวิทยากร และแหล่งประกอบการ ตลอดจนจัดผ่านครอบครัว ชุมชน และการศึกษาทางไกล
2. ส่งเสริม สนับสนุนให้เอกชนซึ่งได้มีส่วนร่วมริเริ่ม และพัฒนางานการศึกษาพิเศษ ได้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้น
3. สนับสนุนให้ครอบครัว และชุมชน มีความพร้อมในการฟื้นฟูสมรรถภาพ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้พิการ ทั้งนี้ด้วยความตระหนักว่าการจัดบริการการศึกษาได้อย่างทั่วถึง และครอบคลุมทุกประเภท จำเป็นต้องมีกลไกในระดับครอบครัว และชุมชนที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดบริการ
4. ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ มีการรวมพลังระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันให้มีการร่วมมือ ประสานงาน และสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของแต่ละหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การพิจารณาช่วยเหลือผู้มาขอรับบริการ

กระบวนการพิจารณาช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษก็เหมือนกับกระบวนการพิจารณาช่วยเหลือผู้มาขอรับบริการทั่วไป หากแต่จะรายละเอียดประกอบการพิจารณาแต่ละขั้นตอนในกระบวนการนั้นจะมีรายละเอียดเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งอาจต่างไปจากผู้ขอรับบริการกลุ่มอื่น ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ให้บริการจะต้องคำนึงถึง ดังที่ ขนิษฐา เทวินทรภักดี (2539) ได้สรุปว่า ผู้ให้บริการควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับความพิการ เช่น ลักษณะความพิการ สาเหตุความพิการ อุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ ค่านิยม ความต้องการที่แท้จริงของคนพิการ ทศนคติของคนพิการที่มีต่อความพิการของตนเอง ทศนคติของบุคคลอื่นที่มีต่อคนพิการ เป็นต้น
2. แนวคิดการพัฒนาคนพิการหรือเป้าประสงค์ของการพัฒนาคนพิการ ดังตัวอย่างเช่น เป้าหมายที่ว่าการพัฒนาคนพิการต้องพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นไปโดยต่อเนื่องเพื่อให้คนพิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ มีสุขภาพจิตที่ดี รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและได้รับสิทธิที่ควรจะได้รับเหมือนคนทั่วไป
3. รูปแบบการบริการ ลักษณะ ข้อดี-ข้อเสีย เช่น รูปแบบการบริการที่สนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน รูปแบบการให้ความช่วยเหลือในสถานสงเคราะห์ การพึ่งพาตนเองและการดำรงชีวิตที่เป็นอิสระในสังคม

4. แนวทฤษฎีเกี่ยวกับความพิการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงาน
5. บทบาทผู้ให้บริการที่ควรมีต่อผู้รับบริการที่เป็นคนพิการ
6. นโยบายของรัฐและหน่วยงานเกี่ยวกับคนพิการ
7. ข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
8. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

ความหมาย

การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) หมายถึง การช่วยเหลือเด็กแรกเกิด และเด็กเล็ก ที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้าหรือพิการโดยครอบครัว และชุมชน เพื่อให้การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ (VSO), 2543)

สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์ (2538) ได้ให้ความหมายการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มว่า เป็น กระบวนการพัฒนาและช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กที่มีความบกพร่องหรือพิการในด้านต่างๆ ซึ่งกระบวนการที่ว่านี้มีหลายขั้นตอนและใช้ระยะเวลาเวลาดำเนินการ โดยจะต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่แรกเกิดหรือทันทีที่พบว่าเด็กมีความบกพร่องหรือพิการ เพื่อให้เด็กพิเศษเหล่านี้ได้พัฒนาไปตามขั้นตอนเช่นเดียวกับเด็กปกติ หรือใกล้เคียงกับเด็กปกติมากที่สุด

การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) หรือ การให้การศึกษาระยะแรกเริ่ม (Early Education) หมายถึง กระบวนการให้บริการด้านต่างๆ ได้แก่ การดูแลสุขภาพอนามัย การบริการทางจิตวิทยา และการบริการทางการศึกษาแก่เด็กและครอบครัว ทันทีตั้งแต่เด็กแรกเกิดหรือทันทีที่ทราบว่าเด็กพิการ (เบญจฯ ชลธารินทร์, 2538)

ความสำคัญ

การช่วยเหลือเด็กพิเศษระยะแรกเริ่ม หรือการช่วยเหลือเบื้องต้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะว่า หากเราช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อเขายังมีอายุไม่มาก การบำบัดรักษาจะได้ผลดี หากปล่อยให้เด็กโตขึ้นจะแก้ไขความบกพร่องได้ยากขึ้น ดังนั้นหากเป็นไปได้ควรให้ความช่วยเหลือเด็กตั้งแต่แรกเกิด (ผดุง อารยะวิญญู, 2541) การค้นหาและให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสม คือต้องทำตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม จะช่วยป้องกันไม่ให้ความพิการนั้นเพิ่มขึ้น บรรเทาความรุนแรงของความพิการเดิม หรือป้องกันการเกิดความพิการด้านอื่นที่อาจเกิดแทรกซ้อนขึ้นมา อันจะเป็นการเอื้อต่อการพัฒนาการของเด็กพิการนั้นๆ ซึ่งผลจากการให้

ความช่วยเหลือดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาการไปตามขั้นตอนได้อย่างราบรื่น และสมวัยมากขึ้น (ประภัสสร ปรีเชียม, 2539)

ขอบข่าย

เบญจา ชลธารินทร์ (2538) กล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องให้บริการ การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และการให้การศึกษาในระยะแรกเริ่ม คือ เด็กแรกเกิดจนถึงวัยอนุบาลและก่อนประถมศึกษา และการที่ประเทศไทยกล่าวรวมไปถึงเด็กอายุ 7 ปี ก็เพราะยังไม่มีบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิเศษอย่างกว้างขวาง ฉะนั้นเด็กส่วนใหญ่จึงเข้าสู่ระบบการศึกษาช้า ทำให้การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้องรวมเด็กที่มีความพร่องทางการเห็นในระดับอายุ 6-7 ปีด้วย แม้ว่าตามสากลจะหมายถึงเด็กอายุระหว่าง 0-5 ปี

รูปแบบการให้บริการ

ในปัจจุบันได้มีความพยายาม ที่จะให้บริการแก่เด็กพิการและครอบครัวในหลายรูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบให้บริการที่ศูนย์โรงเรียน คลินิก
2. รูปแบบการให้บริการและคำแนะนำทางไปรษณีย์
3. รูปแบบการให้บริการเยี่ยมบ้าน
4. รูปแบบการให้บริการและคำแนะนำทางโทรศัพท์

รูปแบบทั้งหมดนี้จะต้องเป็นรูปแบบที่ยึดหลักการจัดโปรแกรมที่นำไปใช้ปฏิบัติได้จริงที่บ้าน และในชุมชน และนอกจากนี้โปรแกรมที่จัดจะต้องมุ่งพัฒนาเด็กทุกด้าน คือทั้งทางสังคม อารมณ์ ร่างกาย และสติปัญญา (แม้กระทั่งเด็กปัญญาอ่อนก็ต้องพัฒนาด้านสติปัญญา) และนอกจากนี้การจัดโปรแกรมจะต้องจัดการสอนหรือการกระตุ้นเด็กในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมทั้งที่ศูนย์ โรงเรียน คลินิก และในชุมชน

กระบวนการให้บริการ

การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม มีขั้นตอนในการบริการ ดังนี้

1. การส่งต่อ จะส่งต่อโดยใครก็ได้ เช่น พ่อแม่ แพทย์ พยาบาล ญาติพี่น้อง บุคคลที่รู้จัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ และจะติดต่อในลักษณะใดก็ได้ เช่น ทางโทรศัพท์ ทางจดหมาย การนำมาด้วยตนเอง ทางโรงพยาบาลส่งมา เป็นต้น
2. การตรวจสอบเด็ก ต้องตรวจสอบหลายๆ ด้าน คือจะต้องครอบคลุมพัฒนาการด้านต่างๆ ได้แก่ กลไกกล้ามเนื้อมัดใหญ่ กลไกกล้ามเนื้อมัดเล็ก ภาษา สังคม การช่วยเหลือตนเอง และ

การใช้ปัญญาและความพร้อมทางวิชาการ และควรเอาวิธีการต่าง ๆ หลากหลายมาใช้ในการตรวจสอบ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การทดสอบโดยเครื่องมือต่างๆ ทั้งทางการแพทย์ ทางจิตวิทยา และทางการศึกษา การรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น จากที่บ้าน โรงเรียน คลินิก หรือโรงพยาบาล และจากหลายบุคคล เช่น พ่อแม่ ครู นักกายภาพบำบัด แพทย์ นักกิจกรรม/ อาชีวะบำบัด นักแก้ไขการพูด นักตรวจสอบการได้ยิน ผู้เชี่ยวชาญทางการเห็นเลือนลาง เป็นต้น กล่าวสรุปได้ว่าการตรวจสอบประสิทธิภาพควรกระทำโดยคณะบุคคลจากสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทย์ แพทย์เฉพาะทาง ครูการศึกษาพิเศษ นักแก้ไขการได้ยิน นักจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ

3. การจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ต้องมีการระบุข้อมูลสำคัญในโปรแกรมนี้ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก คำอธิบายเกี่ยวกับการให้บริการระดับความสามารถด้านต่างๆ ของเด็กในปัจจุบัน จุดมุ่งหมายระยะยาวหนึ่งปีและจุดมุ่งหมายระยะสั้น บริการพิเศษที่เด็กจำเป็นต้องได้รับ นอกเหนือไปจากโปรแกรมการศึกษาพิเศษปกติ เช่น การจัดหาสื่อและเครื่องมือพิเศษกระตุ้นการเห็น การบำบัดต่างๆ

4. การให้บริการ โดยใช้ขั้นตอนการให้บริการดังนี้ ประเมินการจัดโปรแกรมและการปฏิบัติ การสอนหรือการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก สถิติวิธีการกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้พ่อแม่ พี่เลี้ยง หรือบุคลากรของหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบเด็ก ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงดู ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สื่อกระตุ้นพัฒนาการเด็ก สถิติวิธีการกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้พ่อแม่ พี่เลี้ยง หรือบุคลากรของหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบเด็ก ให้คำปรึกษาแนะนำ

5. การประเมินความก้าวหน้า โดยการรวบรวมข้อมูลจากทุกฝ่าย และต้องมีการจดบันทึก และรายงานความก้าวหน้าต่อพ่อแม่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง อาจจัดให้มีการประชุมหารือเพื่อสรุปความก้าวหน้าของเด็ก และเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโปรแกรมศึกษาเฉพาะบุคคลว่าจะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตรงไหน อย่างไร เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของเด็กแต่ละคน

ศูนย์การศึกษาพิเศษของสถาบันราชภัฏ

ในปัจจุบันศูนย์การศึกษาพิเศษของสถาบันราชภัฏมี 6 แห่ง คือ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม สถาบันราชภัฏสงขลา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา และสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก ทำหน้าที่ดังนี้

1. ผลิตครูการศึกษาพิเศษ
2. งานวิจัยและพัฒนา
3. ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

4. การให้บริการแก่นักศึกษาพิการเรียนร่วม
5. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และสนับสนุนการเรียนร่วม
6. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน

ศูนย์การศึกษาพิเศษสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

ความเป็นมา

ศูนย์การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม มีจุดเริ่มต้นเมื่อประมาณ ปี 2533-2534 โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครูได้เลือกวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก เป็นสถานที่แห่งแรกในการจัดฝึกอบรมหัวข้อ “การศึกษาพิเศษสู่ชุมชน” ให้กับคณาจารย์จำนวนหนึ่งจากวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2535 ภาควิชาอนุบาลศึกษาได้เปิดวิชาการศึกษาพิเศษเป็นวิชาโทขึ้น มีนักศึกษาเลือกเรียนทั้งหมด 37 คน ปี 2537 วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก ได้งบประมาณสำหรับการก่อสร้างอาคารศูนย์การศึกษาพิเศษ แต่การก่อสร้างแล้วเสร็จใช้งานได้เมื่อเดือน มิถุนายน 2539 ทางโปรแกรมการศึกษาจึงเริ่มเข้าไปใช้อาคารเป็นที่เรียนของนักศึกษาโปรแกรมวิชาเอกการศึกษาพิเศษรุ่นแรก ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 เป็นต้นมา

บทบาทหน้าที่ของศูนย์ฯ

1. ผลิตบัณฑิตร่วมกับโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ
2. ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพบุคคลพิการในชุมชน โดยให้การช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม บริการสนับสนุนและส่งต่อนักเรียนพิการ บริการสนับสนุนนักศึกษาเรียนร่วมจัดชั้นสาริตินักเรียนระดับอนุบาล และให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวที่มีลูกพิการ
3. ศึกษาค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับงานด้านการศึกษาพิเศษ
4. พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษาพิเศษ
5. เผยแพร่ แลกเปลี่ยน และประสานงานข้อมูลทางการศึกษาพิเศษกับหน่วยงานอื่นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้ปกครองที่นำบุตรหลานมาเข้ารับบริการการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิเศษที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ในปี พ.ศ. 2544 ทั้งแบบเต็มเวลาและบางเวลา จำนวน 26 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครองเกี่ยวกับการได้รับการช่วยเหลือเด็กพิเศษระยะแรกเริ่ม ณ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัวและเด็ก

ลักษณะของแบบสอบถามนี้เป็นแบบกำหนดรายการให้เลือก และแบบเติมคำในกรณีที่ไม่มีรายการที่ต้องการ จำนวน 9 ข้อ คำถามแต่ละข้อจะมีข้อย่อยของรายการต่างๆ ให้ผู้ตอบเลือกตอบข้อที่ตรงกับคุณลักษณะของตนเองมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ตัวอย่างแบบสอบถาม

(0) ท่านเกี่ยวข้องกับเด็กในฐานะใด

() บิดา () มารดา () อื่นๆ โปรดระบุ.....

(00) ท่านมีอายุเท่าไร

() น้อยกว่า 30 ปี () ระหว่าง 31-40 ปี () มากกว่า 40 ปี

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของการได้รับการ

ลักษณะของแบบสอบถามตอนนี้เป็นชนิดมาตราส่วนประเมินค่า มี 5 ตัวเลือก คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ให้ผู้ตอบพิจารณาว่ามีความคิดเห็นมากหรือน้อยเพียงใดกับการให้บริการในแต่ละข้อ แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามระดับความคิดเห็นของตนในเรื่องเกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์การศึกษาพิเศษซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านด้วยกัน คือ

1. ด้านอาคารสถานที่
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน

ตัวอย่างแบบสอบถาม

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านอาคารสถานที่ 1. สถานที่ตั้งของศูนย์การศึกษาพิเศษมีความเหมาะสม ด้านบุคลากร 2. สรรหาครู/บุคลากรที่ทำงานสำหรับเด็กเพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างเพียงพอ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ 3. มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ กับความต้องการ ด้านการเรียนการสอน 4. จัดครูสอนเด็กตามความเหมาะสมกับ ความถนัดและความสามารถ					

ตอนที่ 3 ความคาดหวังของผู้ปกครอง

แบบสอบถามตอนนี้เป็นความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบริการที่ผู้ปกครองต้องการให้เด็กมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในด้านใด ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยมีรายการต่างๆ ให้พิจารณาเลือกตอบ ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 รายการ ตามความสนใจของตน และถ้าหากในรายการที่กำหนดให้มาไม่มีรายการกิจกรรมที่ตนเองสนใจ ก็สามารถที่จะเติมกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ให้อีกก็ได้

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ท่านคิดว่าลูกท่านควรได้รับการช่วยเหลือเพิ่มเติมในเรื่องใด

- () ภาษา () กล้ามเนื้อมัดใหญ่ () กล้ามเนื้อมัดเล็ก () สังคม
 () วิชาการ () การช่วยเหลือตนเอง () ด้านอื่นๆ โปรดระบุ.....

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้ปกครองที่พาเด็กมาเข้ารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ทั้งผู้ปกครองที่มารับส่งเด็ก และผู้ปกครองที่ต้องอยู่คอยช่วยเหลือเด็กในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่สามารถกรอกข้อมูลเองได้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้อ่านให้ฟังแล้วกรอกข้อมูลตามที่ผู้ปกครองเห็นสมควร ช่วงเวลาที่แจกแบบสอบถามเป็นช่วงที่เด็กแต่ละคนได้เข้ารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษเกินกว่าครึ่งหนึ่งของภาคเรียนแล้ว เมื่อผู้ปกครองตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นำส่งคืนผู้วิจัยตามเวลาที่กำหนด ผลปรากฏว่าแบบสอบถามได้รับการตรวจสอบแล้วมีความถูกต้องและสมบูรณ์เพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ของผู้ปกครองมาวิเคราะห์หาค่าต่าง ๆ ทางสถิติ โดยนำข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 3 มาตรวจหาความถี่ตามแบบตรวจสอบรายการ ส่วนข้อมูลตอนที่ 2 ได้นำมาตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนที่กำหนดไว้ของแต่ละข้อคำถาม โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert Scale จากนั้นก็นำระดับคะแนนที่ได้ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้กำหนดค่าน้ำหนักไว้แล้วมาแจกแจงความถี่แล้วหาค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ปกครอง ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัวและเด็ก

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของการได้รับบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษ

ตอนที่ 3 ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อพัฒนาการเด็ก

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัวและเด็ก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัวที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างปรากฏในตาราง 1-4

ตาราง 1 ร้อยละของผู้ปกครองจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ		จำนวน	ร้อยละ
คุณลักษณะ	บิดา	7	26.92
	มารดา	14	53.85
	อื่นๆ	5	19.23
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	5	19.23
	31-40 ปี	7	26.92
	มากกว่า 40 ปี	9	34.61
	ไม่ระบุ	5	19.23
การสมรส	อยู่ด้วยกัน	21	80.77
	แยกกันอยู่	1	3.85
	ม่าย	2	7.69
	โสด	2	7.69
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	2	7.69
	มัธยมศึกษาตอนต้น	1	3.85
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	7	26.92
	อนุปริญญา	3	11.54
	ปริญญาตรี	12	46.15
	สูงกว่าปริญญาตรี	1	3.85

สถานภาพ		จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ	รับราชการ	11	42.5
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	7	26.92
	รับจ้าง	2	7.69
	แม่บ้าน	4	15.38
	อื่นๆ	2	7.69
รายได้	ต่ำกว่า 6000 บาท/เดือน	8	30.77
	6001-9000บาท/เดือน	3	11.53
	9001-12000 บาท/เดือน	5	19.23
	มากกว่า 12001 บาท/เดือน	9	34.61
	ไม่ระบุ	1	3.85

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นมารดา คิดเป็นร้อยละ 53.85 รองลงมาคือบิดา คิดเป็นร้อยละ 26.92 ส่วนบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ย่า ยาย ป้า พี่ และพี่เลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 19.23

ด้านอายุพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่อายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.61 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.92

ด้านสถานภาพการสมรสพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 80.77 รองลงมาคือเป็นม่ายและโสดจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 7.69 และ แยกกันอยู่คิดเป็นร้อยละ 3.85

ด้านระดับการศึกษาพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษายุในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 46.15 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 26.92

ด้านอาชีพพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาคือประกอบอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 26.92

ด้านรายได้พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 12,001บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 34.61 รองลงมาคือต่ำกว่า 6,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 30.77

ตาราง 2 ร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับเด็กจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ		จำนวน	ร้อยละ
ประเภท ความบกพร่อง	ด้านสติปัญญา	7	26.92
	ด้านร่างกาย	5	19.23
	ด้านการพูดและภาษา	1	3.85
	ด้านการเรียนรู้	5	19.23
	ออทิสติก	8	30.77
เพศ	ชาย	17	65.38
	หญิง	9	34.62

จากตาราง 2 พบว่าเด็กที่ผู้ปกครองพามาเข้ารับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 65.38 ส่วนเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 34.62

ด้านประเภทความบกพร่องของเด็กพบว่าที่ศูนย์ฯมีเด็กออทิสติกเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 30.77 รองลงมาคือเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา คิดเป็นร้อยละ 26.92

ตาราง 3 ร้อยละของแหล่งข้อมูลแนะนำสถานที่ให้บริการ

แหล่งข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
แพทย์แนะนำ	7	24.13
เพื่อนบ้าน	2	6.90
แผ่นพับประชาสัมพันธ์	-	-
หน่วยงานราชการ	9	31.03
ญาติ	5	17.24
อื่น ๆ	6	20.70

จากตาราง 3 พบว่าผู้ปกครองที่พาเด็กมาเข้ารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษแห่งนี้นั้นทราบแหล่งข้อมูลมาจากหน่วยงานราชการเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 31.03 รองลงมาคือแพทย์แนะนำ คิดเป็นร้อยละ 24.13 และมีผู้ปกครองบางท่านที่รับทราบแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์การศึกษาพิเศษมากกว่า 1 แหล่ง

ตาราง 4 ร้อยละของการเข้ารับบริการ

การรับบริการ (วัน/สัปดาห์)	จำนวน	ร้อยละ
1-2 วัน	2	7.69
3 วัน	-	-
4 วัน	1	3.85
5 วัน	23	88.46
เคยรับบริการจากที่อื่นมาก่อน	จำนวน	ร้อยละ
เคย	13	50
ไม่เคย	13	50

จากตาราง 4 พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่พาเด็กมาเข้ารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 5 วัน/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 88.46 รองลงมาคือพาเด็กมาเข้ารับบริการ 1-2 วัน/สัปดาห์ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครองเคยพาเด็กไปรับบริการจากหน่วยงานอื่นมาก่อนจำนวนเท่ากับ ผู้ปกครองที่ไม่เคยพาเด็กไปรับบริการจากหน่วยงานอื่น คิดเป็นร้อยละ 50

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของการได้รับบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษ

ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ปรากฏผล ดังตาราง 5-8

ตาราง 5 คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นด้านอาคารสถานที่ที่ศูนย์จัดบริการให้

ด้านอาคารสถานที่	\bar{X}	S.D.
1. ความเหมาะสมของสถานที่ตั้งอาคาร	4.46	0.64
2. ความเหมาะสมของสภาพอาคารกับสภาพร่างกายเด็ก	4.34	0.68
3. ความเหมาะสมของการจัดห้องเรียนกับสภาพร่างกายเด็ก	4.23	0.71
4. ความเหมาะสมของห้องน้ำ/ห้องส้วมกับสภาพร่างกายเด็ก	3.88	0.65
5. ความเหมาะสมของสนามเด็กเล่น	3.46	0.81
รวม	4.07	0.78

จากตาราง 5 พบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของบริการทางด้าน อาคารสถานที่อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนแล้วพบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับ เรื่องความเหมาะสมของ สถานที่ตั้งอาคาร สภาพอาคาร การจัดห้องเรียน ห้องน้ำ/ห้องส้วม

กับสภาพร่างกายเด็กว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ส่วนสนามเด็กเล่นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อเสนอแนะอื่นๆ ทางด้านอาคารสถานที่ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่พื้นอาคารสิ้นเกินไป ในส่วนของสนามเด็กเล่นควรมีหลังคาเพราะตั้งอยู่กลางแจ้ง อุปกรณ์ในสนามเด็กเล่นควรมีมากกว่านี้ และเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่นตั้งอยู่สูงเกินไปอาจทำให้เกิดอันตรายแก่เด็ก ส่วนในเรื่องของห้องน้ำ/ห้องส้วมผู้ปกครองบางท่านเสนอแนะว่าควรมีเครื่องทำน้ำอุ่น สำหรับโถส้วมควรใช้แบบโถชักโครกขนาดที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นด้านบุคลากรที่ศูนย์จัดบริการให้

ด้านบุคลากร	\bar{X}	S.D.
6. ความเหมาะสมของจำนวนครู/บุคลากร	3.57	0.94
7. การจัดครูที่มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษมาสอน	3.88	0.71
8. ครูมีความตั้งใจและเอาใจใส่ดูแลเด็ก	4.38	0.57
9. ครูมีความอดทนและความพยายามในการสอน	4.46	0.64
10. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง	4.42	0.70
รวม	4.14	0.79

จากตาราง 6 พบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของบริการทางด้านบุคลากรอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนแล้วพบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องความเหมาะสมของจำนวนครู/บุคลากร การจัดครูที่มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษมาสอน ความตั้งใจและเอาใจใส่ดูแลเด็กของครู ความอดทนและความพยายามในการสอนของครู การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองของครู ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีทุกรายการ ในส่วนของข้อเสนอแนะอื่น ๆ ทางด้านบุคลากรผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นควรมีจำนวนครูเพิ่มเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของเด็ก

ตาราง 7 คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ศูนย์จัดบริการให้

ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	\bar{X}	S.D.
11. จำนวนอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.76	0.65
12. การใช้สื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน	3.84	0.67
13. การใช้อุปกรณ์พิเศษสำหรับเด็กแต่ละประเภท	3.80	0.80
14. การใช้เครื่องมืออุปกรณ์สำหรับกระตุ้นพัฒนาการเด็ก	3.69	0.73
รวม	3.77	0.70

จากตาราง 7 พบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของบริการทางด้านเครื่องมือและอุปกรณ์อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนแล้วพบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องความเหมาะสมของจำนวนอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก การใช้สื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์พิเศษสำหรับเด็กแต่ละประเภท การใช้เครื่องมืออุปกรณ์สำหรับกระตุ้นพัฒนาการเด็ก ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีทุกรายการ

ตาราง 8 คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นด้านการเรียนการสอนที่ศูนย์จัดบริการให้

ด้านการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.
15. การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)	3.88	0.71
16. การจัดครูสอนเด็กตามความถนัดและความสามารถ	4.03	0.77
17. การแนะนำเทคนิคการสอนเด็กที่บ้านแก่ผู้ปกครอง	3.84	1.00
18. การแจ้งผลการเรียนของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ	3.88	0.95
19. เด็กมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น	3.84	0.67
คะแนนเฉลี่ย	3.90	0.82

จากตาราง 8 พบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของบริการทางด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนแล้วพบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดครูสอนเด็กตามความถนัดและความสามารถ การแนะนำเทคนิคการสอนเด็กที่บ้านแก่ผู้ปกครอง การแจ้งผลการเรียนของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ และการที่เด็กมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีทุกรายการ

ตอนที่ 3 ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อพัฒนาการของเด็ก

ตาราง 9 ร้อยละของความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อทักษะพัฒนาการของเด็ก

ทักษะพัฒนาการ	จำนวน	ร้อยละ
กล้ามเนื้อมัดใหญ่	5	8.47
กล้ามเนื้อมัดเล็ก	11	18.64
สังคม	11	18.64
การช่วยเหลือตัวเอง	11	18.64
ภาษา	16	27.19
วิชาการ	5	8.47

จากตาราง 9 พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรหลานของตนมีทักษะพัฒนาการทางด้านภาษา คิดเป็นร้อยละ 27.19 รองลงมาคือทักษะพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทางด้านสังคม และทางด้านการช่วยเหลือตนเอง คิดเป็นร้อยละ 18.64 เท่ากันทั้ง 3 ด้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ผู้ปกครองเด็กพิเศษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับบริการ จากศูนย์การศึกษาพิเศษในแต่ละด้านว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีทุกรายการ โดยมีระดับ ความพึงพอใจในด้านบุคลากรเป็นปริมาณมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียน การสอน และด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ตามลำดับ และเมื่อศึกษาถึงความคาดหวังของผู้ปกครอง ว่ามีความต้องการให้เด็กของตนมีพัฒนาการในด้านใดมากที่สุดพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการให้ เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษา

อภิปรายผล

เมื่อพิจารณารายละเอียดทางด้านบุคลากรในแต่ละข้อ พบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจใน เรื่องของความอดทนและความพยายามในการสอนของครูเป็นปริมาณมากที่สุด อาจเป็นไปได้ว่า เด็กพิเศษแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน ดังนั้นครูต้องใช้ความสามารถเป็นพิเศษที่จะต้องหาวิธีการ ในการสอนให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน รวมทั้งต้องใช้ความอดทนในการสอนเป็นอย่างสูงด้วย รายละเอียดทางด้านบุคลากรที่ผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจเป็นปริมาณน้อยที่สุด คือ จำนวนครูและ บุคลากร ซึ่งผู้ปกครองเห็นว่าครูและบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก เนื่องจาก ศูนย์การศึกษาพิเศษรับเด็กพิเศษที่หลากหลายประเภท และเด็กหลายคนที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และเด็กออทิสติก ถึงแม้บางรายจะมีผู้ ปกครองมาคอยช่วยเหลือระหว่างทำกิจกรรมแต่ก็ยังไม่เพียงพอ เพราะการสอนบางกิจกรรมต้องสอน แบบตัวต่อตัว นอกจากนี้การรับเด็กก็ไม่ได้มีกำหนดเวลาเปิด-ปิดภาคเรียนเช่นเดียวกับโรงเรียนปกติ จึงมีการรับเด็กระหว่างภาคเรียนอยู่เรื่อยๆ อีกทั้งการให้บริการยังมีเด็กบางรายที่มาเข้ารับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพเฉพาะด้านเป็นบางเวลา จึงต้องแบ่งครูไปให้บริการทางด้านนี้ด้วย จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ปกครองจึงมีความคิดเห็นว่าจำนวนบุคลากรยังไม่เพียงพอ หากจะให้การบริการแก่เด็กพิเศษของ ศูนย์ฯ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงควรจัดหาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่างๆ เช่น นักกายภาพ บำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักรรบบำบัด นักจิตวิทยา และอื่นๆ มาช่วยเสริมในการให้บริการเพื่อให้ ครบวงจร

ในด้านอาคารสถานที่ถึงแม้จะพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีเกือบทุกรายการ แต่ก็ยังพบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจในเรื่องความเหมาะสมของสนามเด็กเล่นอยู่ในระดับปานกลาง พร้อมทั้งได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า สนามเด็กเล่นควรมีหลังคาเพราะตั้งอยู่ในที่โล่ง มีแดดร้อนจัด อีกทั้งอุปกรณ์ในสนามเด็กเล่นมีน้อยเกินไป เครื่องเล่นบางชิ้นอยู่ในระดับสูงเกินไป อาจทำให้เกิดอันตรายต่อเด็ก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากว่า งบประมาณที่ได้รับของแต่ละปีไม่เหมือนกัน การจัดสรรเงินในการทำสนามเด็กเล่นไม่ได้รับอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่สามารถแก้ปัญหาเบื้องต้นอาจทำได้โดยการย้ายเครื่องเล่นที่สามารถโยกย้ายได้ไปอยู่ในบริเวณที่มีร่มเงา หรือมีการปรับใช้ห้องใดห้องหนึ่งสำหรับจัดให้เป็นสนามเด็กเล่นชั่วคราวในยามที่แดดจัดหรือฝนตก ส่วนจำนวนเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น ควรขอเพิ่มงบประมาณซื้ออุปกรณ์ให้มากขึ้น หากแต่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยด้วย จึงควรมีการจัดงบประมาณเพื่อปรับปรุงสนามเด็กเล่นให้เด็กได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เนื่องจากสนามเด็กเล่นเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เด็กสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ในลักษณะของการเรียนปนเล่น ส่วนในกรณีที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า ควรมีโถงสวมชกโครกสำหรับเด็กเล็กด้วย มีความจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากโถงสวมแบบชกโครกที่มีอยู่เดิมเหมาะสมสำหรับเด็กโตมากกว่า แต่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย รวมทั้งเด็กที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จึงเห็นสมควรของงบประมาณเพิ่มเพื่อเพิ่มเติมโถงสวมแบบชกโครกให้เหมาะสมกับสภาพร่างกายเด็กด้วย

ในเรื่องของความคาดหวังของผู้ปกครองที่ต้องการให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษานั้น เนื่องจากพัฒนาการทางด้านภาษาเป็นปัญหาที่สำคัญของเด็กพิเศษเกือบทุกประเภท เด็กสามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายเพื่อบอกความต้องการของตนเองได้ ภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ และสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาษาพูดหรือการใช้ภาษาท่าทาง ส่วนพัฒนาการอื่นที่มีความสำคัญรองลงมาคือ ทักษะทางด้านกล้ามเนื้อเล็ก ด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งทักษะทั้ง 3 ด้านนี้ก็สิ่งสำคัญสำหรับเด็ก เนื่องจากเด็กต้องอยู่ในสังคม เด็กจึงต้องช่วยเหลือตนเองได้เพื่อไม่ให้ตนเองเป็นภาระแก่สังคม การที่เด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ก็ต้องใช้กล้ามเนื้อเล็กในการหยิบจับสิ่งของได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนพัฒนาการเด็กพิเศษที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังน้อยที่สุดคือ พัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อใหญ่ และทักษะทางวิชาการ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า เด็กส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางด้านเคลื่อนไหวใกล้เคียงกับเด็กปกติเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายนั้นผู้ปกครองไม่ได้คาดหวังมากนักว่าเด็กจะสามารถเคลื่อนไหวได้ใกล้เคียงกับเด็กปกติ ส่วนทักษะทางวิชาการนั้นเนื่องจากการให้บริการที่ศูนย์แห่งนี้ เป็นแหล่งช่วยฟื้นฟูบำบัดเบื้องต้นสำหรับเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนวัยเรียน ผู้ปกครองจึงไม่ได้คาดหวังทักษะทางวิชาการสูงนัก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในทุกๆ ด้าน เพื่อรองรับการให้บริการแก่เด็กอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการบำรุงรักษาอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ยังคงสามารถใช้งานได้ตลอดเวลา
2. ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดจ้างบุคลากรให้สอดคล้องกับการให้บริการ เช่น นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องการติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เมื่อออกจากศูนย์ไปเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

บรรณานุกรม

กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2537). ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111 ตอนที่ 34 ก. หน้า 9-10

ชนิษฐา เทวินทรภักดี. (2539). การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ : ทางสู่ความสุขความสำเร็จของคนพิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2532). "ข้อเสนอแนวนโยบายการพัฒนาการศึกษาพิเศษ," รายงานการสัมมนาเรื่อง แนวทางการจัดทำแผนการสงเคราะห์ และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ : กองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์.

คณะอนุกรรมการการคัดแยกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา. (2543). คู่มือการคัดแยกและส่งต่อคนพิการเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

ดารณี อุทัยรัตนกิจ. (2538). การศึกษาสำหรับคนพิการในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์.

เบญจา ชลธารันนท์. (2538). รวบรวมบทความวิชาการทางการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก

ประภัสสร ปรีเอี่ยม. (2539). การศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกการช่วยเหลือตนเอง ด้านการแต่งกายเป็นรายบุคคล โดยใช้หลักการวิเคราะห์งาน ของเด็กกลุ่มอาการดาวน์. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผดุง อารยะวิญญู. (2533). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง.

ผดุง อารยะวิญญู. (2541). รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ. ศ. ประเด็น การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 108 ตอนที่
205 หน้า 18-19

มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ. (2543). การช่วยเหลือเด็กพิการระยะแรกเริ่ม สู่...การเรียนรู้ร่วม เพื่อ
พัฒนาศักยภาพเด็กพิการ. กรุงเทพฯ : เจริญผล.

วารี ธีระจิตร. (2537). การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

วิจิตร ระวิวงศ์. (2531). "นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ," การศึกษาแห่งชาติ.
22(มิถุนายน-กรกฎาคม 2531) : 18-24.

ศรินทร วิทยะสิรินันท์. (2535). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรู้ร่วม
สำหรับเด็กพิการก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ ศ. ด. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พรินทวามกราฟฟิค.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2539). แผนพัฒนาการศึกษาพิเศษ (ด้านคนพิการ).
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์. (2538). คู่มือการเลี้ยงดูเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นสำหรับผู้
ปกครอง. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Pibulsongkram Rajabhat University

แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับสำรวจความคิดเห็นในการให้บริการสำหรับเด็กพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จึงขอให้ท่านตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการบริการให้ดียิ่งขึ้น โดยขอรับรองว่าข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัวและเด็ก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. ท่านเกี่ยวข้องกับเด็กในฐานะใด () บิดา () มารดา
() อื่น ๆ โปรดระบุ.....
2. อายุ () น้อยกว่า 30 ปี () 31-40 ปี () มากกว่า 40 ปี
3. สถานภาพการสมรสของท่าน
() อยู่ด้วยกัน () แยกกันอยู่ () ม่าย () โสด
4. ระดับการศึกษาของท่าน
() ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น () มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
() อนุปริญญา () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพของท่านคือ
() ข้าราชการ () ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว () ลูกจ้าง
() แม่บ้าน () อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. รายได้ของท่าน
() ต่ำกว่า 6,000 บาท/เดือน () 6,001 – 9,000 บาท/เดือน
() 9,001 – 12,000 บาท/เดือน () มากกว่า 12,001 บาท/เดือน
7. ประเภทของความบกพร่องของเด็ก คือ..... เพศ.....
8. ท่านทราบหรือรู้จักสถานบริการแห่งนี้ได้อย่างไร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
() แพทย์แนะนำ () เพื่อนบ้าน () จากแผ่นพับประชาสัมพันธ์
() หน่วยงานราชการ ()ญาติ () อื่น ๆ โปรดระบุ.....
9. ในหนึ่งสัปดาห์ ท่านพาเด็กมารับบริการกี่วัน
() 1 - 2 วัน () 3 วัน () 4 วัน () 5 วัน
10. ท่านเคยได้รับบริการการช่วยเหลือเด็กระยะแรกเริ่มจากที่อื่นมาก่อนหรือไม่
() เคย () ไม่เคย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของกาารได้รับบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษ

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านอาคารสถานที่					
1. สถานที่ตั้งของศูนย์การศึกษาพิเศษมีความเหมาะสม					
2. สภาพอาคารมีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อสภาพร่างกายของเด็ก					
3. การจัดห้องเรียนมีความเหมาะสมกับสภาพร่างกายของเด็ก					
4. ห้องน้ำ/ห้องส้วมเหมาะสมกับสภาพร่างกายของเด็ก					
5. สนามเด็กเล่นมีความเหมาะสม					
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ					
ด้านบุคลากร					
6. สรรหาครู/บุคลากรที่ทำงานสำหรับเด็กเพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างเพียงพอ					
7. จัดครูที่มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษมาสอนโดยเฉพาะ					
8. ครูมีความตั้งใจและเอาใจใส่ดูแลเด็กเป็นอย่างดี					
9. ครูมีความอดทนและความพยายามในการสอน					
10. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง					
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม

กิจกรรมใด ต่อไปนี้? ที่ท่านคิดว่าถูกท่านควรได้รับบริการช่วยเหลือเพิ่มเติม

- ภาษา กล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สังคม
 วิชาการ การช่วยเหลือตนเอง
ด้านอื่น ๆ
โปรดระบุ.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวอรพิน ศิริเอก
เกิด	วันที่ 20 มีนาคม 2507
ภูมิลำเนา	4 หมู่ 6 ต.ปากช่อง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี
การศึกษา	-พ.ศ. 2530 ระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาและวรรณคดีอังกฤษ (ศศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก -พ.ศ. 2540 ระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาพิเศษ (M.Spec.Ed) University of Newcastle, Australia
ปัจจุบัน	สังกัดคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
การวิจัย	พ.ศ. 2544 ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการสอนอาจารย์คณะครุศาสตร์ พ.ศ. 2544 ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม เรื่อง ความคาดหวังการได้รับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม